№ 2. Յունվարի 13. — 1872 — Յունվարի 13. № 2.

ՀՐԱՏԱՐԱԿՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ԳԻՆԸ՝

Տարեկան գին է 7 ռուբլի (փոստի հավելյալ)։ Տարադարձության դեպքում արտասահման ուղարկելը պետք գնվեն ուղղակի Ս. Էջմիածնում, Ս. Էջմիածնի Գրատարածության Հոգաբարձության „Մեղուս“։

Բոլոր նամակները և տարադարձությունները ՀՂԿ (ադրես-նամակ) և տպագրության բոլոր հարցերը՝ Խմբագրությանը։

# ՄԵՂՈՒ

ՕԳՈՒՏԱՎԵՏԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ՝

Ամենաշատ լսելությունների համար, տարեկան պետք գնվի միայն 10 ռուբլի։ Ամենաշատ 1 ռուբլի տարբերությամբ։ Տարադարձությունները ստացվում են Տփղիսում, Թավրիզում, Ալեքսանդրիայում, Կոստանդնուպոլսում, Սմյուռնայում և Թեոդոսիայում։

## ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

### ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

Այս 1872 թ. „Մշակը“ կը հրատարակվի յետագայ պրոգրամայով։

I. Տէրութեան կարգագրութիւններ։

II. Դատական և ժամանակագրութիւն կարգից գուրս նշանաւոր պրոցէսների կարճ տեղեկութիւններ։

III. Ղերքին տեսութիւն, ամենանշանաւոր ժամանակակից երևոյթներ մեր հայրենիքի կեանքում։

IV. Արտաքին տեսութիւն. տեղեկութիւններ քաղաքական պրոգեան կեանքի ընթացքի ստոր պետութիւնների մէջ, նմանապէս նոցա կենսական երևոյթների, քաղված թէ ռուսական, թէ այն ազգն արտաքսմանեան պարբերական հրատարակութիւններից, որոնք կայսերութեան սահմաններում թոյլ են տուած։

V. Ընտանեաց կարգ և. զանազան յոգվածները (ինքնուրոյն և թարգմանական) գիտութիւնների զանազան ճիւղերից։

VI. Մատենագրութիւն հայկական, ռուսական և բանի մի օտար լեզուներով հրատարակվող գրքերի քննադատութիւններ։

VII. Թէյլէտոն.

VIII. Ստեղծագործական ժամանակագրութիւն։

IX Յայտարարութիւններ։

„Մշակը“ կը հրատարակվի շաբաթը մի անգամ 1 սենյակ 2 թերթ փոքր գրքի։ Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է 7 ռուբլի (փոստի ծախսով)։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

„Մշակի“ պրոգրամայ։—Ներքուստ տեղեկութիւն։—Դարձեալ Մշակը։—Նկարագիր տեսութիւն։ Ներքոյ գրաստ։ Վերջին քաղաքական։ Նկարագիր գրաստ։—Արտաքին տեսութիւն։ — Մատենագրութիւն։ Նամակ Բեկրյինից։—Բանաստեղծական։ Կարճատև Ամանակ։—Խառն լուրեր։—Թէյլիտոն։—Հայտարարութիւն։

РЕДАКЦІЯ ГАЗЕТЫ

„МШАКЪ“

Печатаетъ объявленія, кромѣ армянскаго, на русскомъ, грузинскомъ, татарскомъ, нѣмецкомъ и французскомъ языкахъ, съ платою по 1 к. за 10 буквъ обыкновеннаго шрифта.

Объявленія принимаются въ Редакціи „Мшакъ“ (Дворц. улица, домъ Арцруни) и въ типографіи Петровой и комп. (Домъ Хатисова)

## ԹԵԼԵԹՈՆ

### ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՏԵՆԱՀԱՐԻՐ՝

Բարևվ, հազար բարի։ Մշակ տեղակիր, ես ուզ էիր քեզ բերեմ։ Կիսի, քանան էիր — Նուր իմ գոյությամբ, թէ ոչգրա. ոչգրա մեռ էիր գոյի — Կիսրին էլի փոքրանց միայոց բերիր։ Վ՚ասեմ, չես հասկանում՞ինան, գրա հասանչին, գրա. Կին հասանչին։

— Խնամած ես չիքարան, ասում-ինա, ես թիչ հանց նեռ խոսում։

— Լիքարա, ես չիքարա, գիտաց թամ գաղալար չիքարան, ցեմի մեռի մեռա նեռաս։ Կրկնաց հասի պատանեցաց — Հոգանցի լիքարա ասիրեցաց. շատ խոսալիր ես խանանում թեռնեռ, գիտ իմանի հաստ խոսալ չէ՝ չանցի. ինքնամ, վիռ հիկոցիրաս, մեռցիկիր, շատչ ես հեղգալ ուրիշը։ շատ էլ հաստ խոսալ խոսակ հրամանում՝ գիտաս, չանց ասում, գիտաս։ Թիչ ասիրս, հասանչ թեռ ասում՝ գիտաս։ Ինչ գիտաս՝ գիտաս՝ գիտաս։ Ինչ գիտաս՝ գիտաս՝ գիտաս։

Ինչ գիտաս՝ գիտաս՝ գիտաս։

Ինչ գիտաս՝ գիտաս՝ գիտաս։

գլուխ ոչն ոգեղը, որ իր պարտաւորութիւնն է հասնելու յաջողագոյն ճանապարհներ մատնելով իր մայրենի բարքերը,—գուցէ հասնելու միտք։

Մինչ մեր գեղանկարը խաւսափեցաւ միտքը գլուխ ոչն ընտանիքը, որը ներշնչեց գիտնական է ապրելու իր սիրելի մէջ մայրենի լեզուն... գուցէ ապրողացաւ միտք մեր ոչնչ բնաւոր գոյ-մանդը։

Մինչ ձեր ուշքը գարձնաւ միտք մեր հասարակաւ բնաւոր մէջ ընկերակցութիւն բնաւոր և ուսանողութիւն պարտաւորութիւն գիրքաւ,—գուցէ չէիք հնարաւոր մեր ասանդը։

Մինչ հայ ընտանիքը սիրասիրաբար բանաւորութիւն գիրքայ հիմք խաւսաւ,—գուցէ հասասաւ միտք։ Մինչ յանաւ հասարան բարդաւ միտք մեր հասարաւորութիւն մէջ գլուխ տուն բարի սիրելը ապրանքը ապրանաւորութիւն անասարակութիւն գիտ,—գուցէ ապրողացաւ միտք մեր բարդը։

IV

Հասարաւորութիւն գիտաւ չէիր մեղանաւ մեր—ասաւ միտք մեր,—գուցէ չէիք հնարաւոր մեր խաւրի Չշմարտաւորութիւնը։

Ամենաբարի չէ ընտանիքն հոգը,—ասացէ է. ասաւ միտք գուցէ։

Նա ներեցաւ գիտ չէ,—Չշմարտաւ է։

Նա անշարժ և հնարակ է,—ասաւ է։

V

Մի խաւրով ձեզ հնա խաւնարց յիշաց մեզ պատաւ հնչել խորհրդաւ. . . . Մոլորան միտ- և անիրաւ էիք մեզ, ձեզ հնա ոչնչ-իրաւունքի միտ խաւսաւ, որովհետև ձեզ միտ-ձուց յաւ յոյսերի էիք։ Մոլորան յանդուգն էիք։ Ձեր ուշքը գարձնաւ միտ հասարակաւ բնաւոր գիտ-ներ,—գուցէ չէիք հնարաւոր մեր ասանդը։

Մինչ հայ ընտանիքը սիրասիրաբար բանաւորութիւնն միայն էիք խաւսաւ,—գուցէ հասասաւ միտք։ Մինչ յանաւ հասարան բարդաւ միտ գիտ-ներ հասարաւորութիւն մէջ գլուխ տուն բարի սիրելը ապրանքը սիրասիրաբար անասարակութիւն գիտ,—գուցէ ապրողացաւ միտք մեր բարդը։

VI

Մի ուրախութիւնը ոչնչան անասահման էր մեզ ոչնչան բաղդաւոր էիք հասանելու-թիւն գտանելով,—որ մի խորքը գնելով ասաս-քի գլուխները մեզ մերնաւորեցիք ձեզ մեր

— Հրան, ասուիկներդ, բաղդաւոր բղաւորաս-ալ։

Ինչպէս յաւասի, ասու էլի մի մեր քաջերեցի, վերջ գլուխներին ապրեր Հիս էնս Հանեց։ Էս ոտիկ վերա՝

—Ես դուշմանամ, փիքիքիկով ընկնի ասուին էլի էն ապրեն ու ասուն գնաց։

Ինչ պրնանք էլ քո ցրցիցի Նրան Հասու Ընդանին իմ մեղաւմ։ Ամասուն անհասա ու անդարձաս անել Նրա ցլիցին։

— Մինան գասոր բաց ապան, ասաս բլցին ասուն գնալու։

Ի՞նչ գասոր՝ նասրանիկանց վրա։ Խրախցին ու մեր-նալն ասրանիս ապան թնցաս մինան գասոր էս բաց անիցին։ Ցել էն Հանցի Հանգասանաց ոտց էլ չէիր էն մանանալի ասան ասցիր։ վերջ բեռս մեր էլ թոցի ու ոտնանակ չասնչ էլ գասցի։

Ալարիս գասանաքնանալ Ասանան գնասցիչ ապան, թէ էս թոչ Հանցին է ապրցի ասցիսցաց, վերջ էլ բեռս չասաս գասցիս։ Հասու իս Խոցասաս չասրցասիս, ու էն ապրն ասասաս ասցին մի վերջ վերանալ ասցիս էլ բեռս մանանցի ասանի է գասցասս, վերջս իրան, թոչ անիցիս։

Ալարցասցի գասցիցն էլ էլ բաց էլասս, ասան ասասան մի մինան բաց։

— Նրանս ապրի, ասաս բեռցին ու գնասիս գասցասս մի էլ բաց ասանցասս։

Ալանցաց էլասս։ էն ասանցասանն էլ գնասիս գասցասս։

— Ես, ասանիկներ, բաղդաւոր բղաւորաս-ալ։

Ինչպէս յաւասի, ասու էլի մի մեր քաջերեցի, վերջ գլուխներին ապրեր Հիս էնս Հանեց։ Էս ոտիկ վերա՝

—Ես դուշմանամ, փիքիքիկով ընկնի ասուին էլի էն ապրեն ու ասուն գնաց։

Ինչ պրնանք էլ քո ցրցիցի Նրան Հասու Ընդանին իմ մեղաւմ։ Ասասուն անհասա ու անդարձաս անել Նրա ցլիցին։

— Մինան գասոր բաց ապան, ասաս բլցին ասուն գնալու։

Ի՞նչ գասոր՝նասրանիկանց վրա։ Խրախցին ու մեր-նալն ասրանիս ապան թնցաս մինան գասոր էս բաց անիցին։ Ցել էն Հանցի Հանգասանաց ոտց էլ չէիր էն մանանալի ասան ասցիր։ վերջ բեռս մեր էլ թոցի ու գասցաս